

Fingal Rónáin: Rónáin suvun surma

Alexandra Bergholm ja Katja Ritari

Varhaisirlantilaiseen kertomuserinteeseen kuuluva *Fingal Rónáin* on säilynyt kahdessa keskiaikaisessa käsikirjoituksessa (*Book of Leinster*, fols. 271-3 ja *H. 3.18*, 749-54). Kertomus on kielellisen perustein ajoitettu noin 800-luvun lopun ja 900-luvun alun väliseen aikaan, mutta maininnat muutamissa varhaisemmissa lähteissä antavat viitteitä siitä, että tarina on jossain muodossa ollut tunnettu jo tätä aiemmin.¹

Moniin muihin varhaisirlantilaisiin teksteihin verrattuna *Fingal Rónáinia* on usein pidetty poikkeuksellisena erityisesti eheän juonirakenteen ja monisyisen henkilökuvausten ansiosta. Kertomuksen keskiössä ovat kunnian, häpeän ja lojailiuden teemat, jotka kietoutuvat isän, pojan ja pahan äitipuolen välisen kolmio-draaman ympärille. Tarinassa Leinsterin ikääntynyt kuningas Rónán ottaa vaimonsa kuoleman jälkeen uuden, itseään huomattavasti nuoremman, puolison, jonka kiinnostus kohdistuu kuitenkin alusta alkaen Rónáinin poikaan Máel Fothartaigiin. Naisen romanttisten lähestymisyritysten epäonnistuttua kerta toisensa jälkeen hän syyttää Máel Fothartaigia aiheettomasti väkisinmakuusta, mistä suivaantuneena Rónán tapattaa paitsi oman poikansa, myös tämän kasvattiveljen sekä hovinarrin. Viattoman Máel Fothartaigin surma ajaa leinsteriläiset koston kierteeseen, jonka lopputuloksena henkensä menettävät niin äitipuoli perheineen kuin Máel Fothartaigin surmaaja sekä lopulta myös kuningas Rónán itse.

Tutkimuskirjallisuudessa on ajoittain kiinnitetty huomiota yhtymäkohtiin *Fingal Rónáinin* sekä antiikin mytologiasta tunnetun Phaedran ja Hippolyteen tarinan välillä, jossa poikapuoleensa rakastuneen naisen valheellinen syytös niin ikään johtaa traagiseen lopputulokseen.² On epätodennäköistä, että Irlannissa olisi varhaiskeskiajalla ollut ensi käden tietoa Euripideen tai Senecan näytelmistä, joiden muodossa myytti yleisesti parhaiten tunnetaan, mutta esimerkiksi Michael Clarke on esittänyt, että tarina olisi saattanut kulkeutua Irlantiin myös keskiaikaisten antologioiden eli *florilegioiden* muodossa.³ Toisaalta *Fingal Rónáinin* keskeisiä teemoja voidaan myös—mahdollisista klassisista vaikutteista riippumatta—pitää siinä määrin universaaleina, ettei juoniahelman esiintyminen varhaisirlantilaisessa kirjallisuudessa ole itsessään lainkaan poikkeuksellista.⁴

1 Greene ja O'Connor 1967, 93.

2 Ks. esim. Trindade 1994, De Bernardo Stempel 2006, sekä tätä näkemystä kritisoiva Mac Gearailt 2006-07. Kiinnostavia temaattisia samankaltaisuuksia Senecan *Phaedran* ja *Fingal Rónáinin* välillä esittelee myös O'Connor 2000.

3 Clarke 2014.

4 Ks. esim. Charles-Edwards 1978; Boll 2004.

Kertomuksen nimen iirinkielinen termi *fingal*, joka tässä on suomennettu ilmaisulla *suvun surma*, viittaa varhaisirlantilaisissa laki- ja viisausteksteissä esiintyvään käsitteeseen, joka tarkoitti nimenomaan verisukulaisen hengenriistoa (englanniksi *kin-slaying*). Varhaisirlantilaisessa oikeusjärjestelmässä tämä oli vakavin henkirikoksen muoto, sillä sen sovittaminen ei ollut mahdollista normaalien käytäntöjen, kuten verikoston, henkirahan maksamisen tai muunkaltaisten kompensoituiden puitteissa.⁵ Tätä taustaa vasten kuningas Rónáin mustasukkaisuudesta ja äkkikipaisuudesta johtuvan veriteon seuraukset eivät varmasti jääneet myöskään kertomuksen aikalaisyleisöltä oivaltamatta.

Fingal Rónáin julkaistaan tässä suomenkielisenä käännöksenä nyt ensimmäistä kertaa. Suomennos perustuu David Greenen alun perin vuonna 1955 julkaistuun editioon, jonka rinnalla on käytetty apuna myös Kuno Meyerin editiota ja englanninkielistä käännöstä vuodelta 1892.⁶ Suomennoksen ensisijaisena tavoitteena on ollut kääntää teksti mahdollisimman sujuvalle suomen kielelle tekstin alkuperäistä rakennetta kunnioittaen. Luettavuuden ja ymmärrettävyyden lisäämiseksi muun muassa persoonapronominien viittaussuhteita on paikoin selkiytetty esimerkiksi korvaamalla pronomini lauseen subjektilla. Erityisesti tekstin runomuotoisissa osissa, joissa yksittäisten sanojen tai ilmaisujen merkitys saattaa olla epäselvä, selvittäviä kommentteja on sisällytetty myös alaviitteisiin.⁷

Kirjallisuus

- Boll, S. 2004. ‘Seduction, Vengeance, and Frustration in Fingal Rónáin: The Role of Foster-kin in Structuring the Narrative’, *CMCS* 47, 1-16.
- Clarke, M. 2014. ‘Reconstructing the Medieval Irish Bookshelf: A Case Study of Fingal Rónáin and the Horse-eared Kings’. In R. O’Connor (ed.) *Classical Literature and Learning in Medieval Irish Narrative*. Suffolk: D.S. Brewer, 123-139.
- De Bernardo Stempel, P. 2006. ‘Phaedra und Hippolytos in irischem Gewand: Die mittelalterliche *Fingal Rónáin*, “Der Verwandtenmord des Rónán”, als Theaterstück’. In B. Bosold-DasGupta et al. (eds) *Nachleben der Antike: Formen ihrer Aneignung. Festschrift anlässlich des 60. Geburtstages von Klaus Ley*. Berlin: Weidler, 237-66.
- Greene, D. 1955. *Fingal Rónáin and Other Stories*. Mediaeval and Modern Irish Series 16, Dublin: Dublin Institute for Advanced Studies.
- Greene, D. ja O’Connor, F. 1967. *A Golden Treasury of Irish Poetry, A.D. 600 to 1200*. London: Macmillan.
- Kelly, F. 1988. *A Guide to Early Irish Law*. Dublin: Dublin Institute for Advanced Studies.

5 Ks. Kelly 1988, 127-8.

6 Greene 1955; Meyer 1892.

7 Kiitämme TM Jarno Jalosta osallistumisesta käännöstyön alkuvaiheisiin. Tämä käännös on laadittu osittain Suomen Akatemian (projekti 1138310 ja 1114180) ja Alfred Kordelinin säätiön myöntämän rahoituksen turvin.

- Mac Gearailt, U. 2006-07. 'The Making of Fingal Rónáin', *Studia Hibernica* 34, 63-84.
- Meyer, K. 1892. 'Fingal Rónáin', *Revue Celtique* 13, 368-397. Corrigenda in *Revue Celtique* 17 (1896), 319.
- O'Connor, R. 2000. 'Stepmother Sagas: An Irish Analogue for Hjalmsþérs saga ok Ölvérs', *Scandinavian Studies* 72, 1-48.
- Trindade, A. 1994. 'Modalities of Gender and Power: The Medieval Irish Fingal Rónáin and the Myth of Hyppolitus', *Australian Celtic Journal* 4, 31-42.

Fingal Rónáin

Leinsteriläisillä oli kuuluisa kuningas, Rónán mac Aeda, ja hänen rinnallaan Ethne, joka oli Munsterin Deisien Cummascach mac Eogainin tytär. Hän synnytti pojan miehelleen, eli Máel Fothartaig mac Rónáinin, joka on kuuluisin Leinsteristä koskaan tullut poika. Hänen edessään he nousivat ylös tapaamisissa ja leireissä, ja peleissä ja kokoontumisissa, ja taisteluissa ja ampumisissa. Máel Fothartaig oli heidän tyttöjänsä halun kohde ja kaikkien nuorten naisten sydänkäpy.

Hänen äitinsä kuoli. Rónán oli ilman vaimoa kauan aikaa.

"Miksi et ota vaimoa?", kysyi hänen poikansa, "sinulle olisi parempi, jos sinulla olisi vaimo vierelläsi". "Minulle on kerrottu", sanoi Rónán, "että Eochaidilla, Dunseverickin kuninkaalla pohjoisessa, on kaunis tytär".

"Ei ole todellakaan sinusta tytölle kumppaniksi", sanoi nuorukainen. "Etkö ottais ketä tahansa vakiintunutta naista? Se olisi minusta sinulle sopivampaa kuin tytönheitukka."

Hänen estelynsä olivat turhia. Niistä huolimatta Rónán meni ja vietti yön naisen kanssa pohjoisessa ja toi hänet mukanaan sieltä.

Sillä välin Máel Fothartaig on kiertämässä Leinsterin eteläosia. Nainen tulee pohjoisesta. "Missä poikasi on Rónán?", kysyi hän. "Minulle on kerrottu, että sinulla on hyvä poika." "Niin todellakin", sanoi Rónán, "paras poika Leinsterissä". "Kutsu hänet heti luokseni, jotta hän voisi vastaanottaa minut, ja jotta hän voisi ottaa vastaan minun kansani ja minun rikkauteni ja minun aarteeni". "Hän tulee todellakin", sanoi Rónán.

Máel Fothartaig saapui sitten ja toivotti hänet lämpimästi tervetulleeksi. "Tulemme rakastamaan sinua", sanoi poika, "mitä ikinä saammekaan sinun aarteistasi ja rikkauksistasi, sen sinä tulet saamaan Rónáinin rakastamisesta". "Olen tyytyväinen", sanoi nainen, "että sinä haluat miellyttää minua".

Hänellä oli kaunis nuori neito palveluksessaan. Hän lähetti neidon tavoittelemaan Máel Fothartaigia. Nuori neito ei uskaltanut sanoa sitä, ettei Máel Fothartaig tappaisi häntä, joten kuningatar uhkasi, että katkaisee tämän kaulan jollei hän puhuisi. Kerran Máel Fothartaig oli pelaamassa lautapeliä kahta kasvattiveljeään

vastaan, eli Dondia ja Congalia, hänen kasvatti-isänsä kahta poikaa. He olivat aina hänen seurassaan. Nuori neito meni heidän luokseen ja pelasi lautapeliä heitä vastaan. Hän yritti sanoa sen. Hän ei uskaltanut. Hän punastui. Miehet huomasivat sen. Máel Fothartaig lähti heidän luotaan.

“Mitä sinä halusitkaan sanoa?” sanoi Congal naiselle. “En minä halua sitä”, sanoi hän, “mutta Eochaidin tytär haluaisi Máel Fothartaigin ystävyiden”. “Älä sano sitä, nainen”, sanoi Congal, “kuolet, jos Máel Fothartaig kuulee tästä. Hoidan asian sinun puolestasi hänen kanssaan, jos haluat”.

Nuori neito kertoo kaiken kuningattarelle. “Olen mielissäni”, sanoi hän, “sillä uskallat kertoa viestin, jos makaat hänen kanssaan. Teet tahtoni mukaan sitten jälkeenpäin”.

Niin tapahtui. Nuori neito vietti yön Máel Fothartaigin kanssa.

“Hyvä niin”, sanoi kuningatar, “mutta et tee vieläkään tahtoni mukaan. Sinä haluaisit pitää miehen yksin itselläsi. Kuolet siis minun käsissäni.”

Eräänä päivänä neito alkoi itkeä Máel Fothartaigille. “Mikä sinun on, nainen?”, sanoi hän.

“Eochaidin tytär uhkaa tappaa minut”, sanoi hän, “ellen tee hänen tahtonsa mukaan, jotta sinä tapaisit hänet”. “Kuulostaa uskottavalta”, sanoi Máel Fothartaig. “Ei ole väärin, että olet hakenut turvaa. Vaikka minut kannettaisiin kolmasti tuliselle roviolle, oi nainen”, sanoi hän, “niin että se tekisi minusta tomua ja tuhkaa, en makaisi Rónáin vaimon kanssa, vaikka se olisinkin minä, jota kaikki syyttäisivät siitä.” “Minä lähden pois”, Máel Fothartaig sanoi, “välttääkseni häntä”.

Tämän jälkeen hän meni viidenkymmenen soturin kanssa Skotlantiin. Hänet toivotettiin tervetulleeksi Skotlannin kuninkaan luona. Kuninkaalla oli koiria jänisten metsästyksen, koiria sikojen metsästyksen, koiria peurojen metsästyksen. Máel Fothartaigin kaksi koiraa, Doílin ja Daithlenn, kuitenkin tappoivat kaiken saaliin vuorollaan ennen niitä. Jokainen taistelu ja kamppailu, joka ratkesi Skotlannin kuninkaan hyväksi, oli Máel Fothartaigin ratkaisema.

“Mitä tämä on, Rónán?” sanoivat leinsteriläiset, “lähetitkö Máel Fothartaigin pois maasta? Me tapamme sinut, ellei hän palaa.”

Tämä kerrottiin Máel Fothartaigille. Hän tuli takaisin idästä. Hän sattui tulemaan idästä Dunseverickiin. Hänet toivotettiin lämpimästi tervetulleeksi. “Paha sinulle, Máel Fothartaig, kun et mene yksiiin tyttäremme kanssa. Annoimme hänet sinulle emmekä sille vanhalle hölmölle.” “Paha totta tosiaankin”, sanoi Máel Fothartaig.

Máel Fothartaig meni Leinsteriin ja hänet toivotettiin lämpimästi tervetulleeksi. Sama nuori neito makasi hänen kanssaan. “Se mies sinulta minulle”, sanoi Eochaidin tytär palvelijattarelleen, “tai kuolema sinulle.” Neito kertoi tämän Máel Fothartaigille.

“Mitä teen tälle asialle, Congal?”, sanoi Máel Fothartaig. “Anna minulle palkkio”, sanoi Congal, “niin pidän naisen poissa kimpustasi, niin ettei hän enää ajattele sinua.” “Sinä saat hevoseni suitsineen ja minun viittani”, sanoi Máel Fothartaig. “En ota niitä”, sanoi Congal, “vaan kaksi koiraasi niin, että ne ovat vain minun omistuksessani.” “Sinä saat ne”, sanoi Máel Fothartaig. “Mene sitten huomenna”, sanoi Congal, “metsästämään Aifen lehmien luokse.” (Aifen lehmät ovat kiviä, jotka ovat vuoren rinteessä. Kaukaa katsottuna ne näyttävät valkoisilta lehmiltä. Ne ovat vuoren rinteessä.) “Mene sitten sinne metsästämään. Nainen tulee palvelijattarensa kehotuksesta tapaamaan meitä ja minä saan hänet pois luotasi.”

Niin tapahtui. Hänen palvelijattarensa kertoi tämän hänelle. Aika aamuun asti tuntui hänestä pitkältä. He tulivat seuraavana päivänä tapaamiseen ja näkivät Congalin edessään. “Minne menet senkin portto?” sanoi Congal. “Sinun ei ole hyvä kulkea yksin, ellet sitten ole menossa tapaamaan miestä. Mene kotiin”, sanoi hän, “ja ole kirottu.” Congal meni neidon kanssa tämän talolle.

Sitten he näkivät naisen tulevan jälleen heitä kohti. “Jaahas”, sanoi Congal, “sinä haluat häväistä Leinsterin kuninkaan, senkin ilkeä nainen.” “Jos näen sinut vielä”, sanoi hän, “otan pääsi ja laitan sen seipään nokkaan Rónáin edessä. Ilkeä nainen menossa yksin tapaamaan nuorukaista häväistäkseen hänet ojissa ja pusikoissa.” Congal löi naista raipalla ja ajoi hänet taloonsa. “Minä isken puolestani”, sanoi nainen, “verivirran sinun naamastasi.”

Rónán tuli taloonsa. Máel Fothartaigin miehet tulivat ennen häntä sisään. Hän jäi yksin ulos metsästämään. “Missä Máel Fothartaig on tänään, Congal?”, sanoi Rónán. “Hän on ulkona”, sanoi Congal.

“Voi poika-raukkaani, joka on ulkona yksin ja ilman seuruettaan, jolle hän on niin hyvä!”

“Ylistät poikaasi niin, että se on tehnyt meidät kuuroksi”, hänen vaimonsa sanoi. “Se on täysin aiheellista”, sanoi Rónán, “sillä kuuliaisempaa poikaa ei ole koko Irlannissa. Hän puolustaa minua yhtä intohimoisesti kuin itseään niin miesten kuin naistenkin parissa Dublinissa, Clár Daire Mórissa ja Drehidissä, joten me, vaimo, voimme olla rauhassa”.

“Minulta hän ei todellakaan tule saamaan kaipaamaansa intohimoa”, vastasi vaimo, “siis että pelehtisin hänen kanssaan sinun selkäsi takana. En aio sietää häntä enää hetkeäkään. Congal on vinyt minut hänen luokseen kolmasti tämän aamun aikana, ja hädin tuskin pääsin pakenemaan hänen otteestaan.”

“Olkoon huulesi kirotut, pahainen nainen”, Rónán sanoi, “tuo on valhe.”

“Kohta huomaat sen todeksi”, vaimo sanoi. “Laulan puolikkaan värssyn, ja katsotaan, täydentääkö Máel Fothartaighin esittämä puolikas omaani.” Máel Fothartaigilla oli tapana tehdä näin aina iltaisin äitipuoltaan miellyttäkseen: hän lauloi puolikkaan värssyn, nainen täydensi sen.

Máel Fothartaig tuli sisään ja kuivatteli jalkojaan tulisijan äärellä, Congal rinnallaan. Hänen narrinsa Mac Glass esitti temppujaan keskellä lattiaa. Oli kylmä päivä, joten Máel Fothartaig lausui:

*On kylmä tuulenpyörre
sille ken paimentaa Aifen karjaa.*

“Kuuntelepas tätä, Rónán”, nainen sanoi. “Laula se uudestaan.”

*On kylmä tuulenpyörre
sille ken paimentaa Aifen karjaa.*

*Turhaa on paimentaa (nainen sanoi)
Vailla lehmii, vailla rakastajaa.⁸*

“Se siis todellakin pitää paikkansa,” sanoi Rónán. Soturi Aedán mac Fiachnai Lára oli Rónánin vierellä. “Oi Aedán,” hän sanoi, “lävistä Máel Fothartaig keihäälläsi, ja heitä jollain myös Congalia!” Kun Máel Fothartaigh oli tulisijan äärellä kääntänyt selkensä heihin päin, Aedán upotti keihäänsä häneen niin, että sen kärki lävisti hänet istualleen. Congalin noustessa Aedán iski keihäänsä hänen sydämeensä. Narri hypähti ylös. Aedán heitti keihäänsä hänen peräänsä, ja hänen sisäelimensä tulivat ulos.

“Olet koetellut miehiä jo tarpeeksi, Aedán,” Máel Fothartaig sanoi istuinpaikaltaan.

“Omapahan on onnesi, ettet löytänyt toista naista ketä liehitellä kuin minun vaimoni.”

“Se on viheliäinen petos, oi Rónán,” nuorukainen sanoi, “mikä on saattanut sinut tappamaan ainoan viattoman poikasi. Sinun asemasi ja lähestyvän kuolemani kautta, olen yhtä vähän syyllinen pelehtimiseen hänen kanssaan kuin oman äitini kanssa. Mutta hän on vokitellut minua siitä asti, kun saapui luoksemme, ja Congal on vienyt hänet takaisin tänään kolmasti, jottei minun tarvitsisi kohdata häntä. Congalin tappamiselle ei ollut mitään syytä.”

Silloin tuli korppi ja vei narrin sisäelimet mukanaan sisäänkäynnin edustalle. Hänen ilmeensä vääristyi (tuskasta). Rahvas nauroi. Se hävetti Máel Fotharthaigia, ja hän sanoi:

8 Tekstiin on lisätty selitys *.i. sech ní ranac-sa, ní thucais-siu na bú lat*, “minä en tullut paikalle, mutta sinä et myöskään tuonut mukanasi lehmii”.

Oi Mac Glass

*kerää sisälmyksesi sisällesi
vaikka et tunnekaan häpeää
rahvas nauraa sinulle.*

Ne kolme kuolivat sitten. Heidät kannettiin kauempana olevaan rakennukseen. Ronán meni ja istui poikansa vieressä kolme päivää ja kolme yötä. Mutta Dond, Máel Fothartaighin kasvattiveli ja Congalin veli meni 20:n ratsastajan kanssa Dunseverickiin ja huijasi Eochaidin tulemaan valtakuntansa rajalle muka kohtaamaan Máel Fothartaighin, joka olisi karannut hänen tyttärensä kanssa. He ottivat Eochaidin pään, ja hänen poikansa ja vaimonsa päätt.

Sitten Ronán sanoi poikansa pieluksen viereltä:

*On kylmä tuulenpyörre
sille ken paimentaa Aifen karjaa
Turhaa on paimentaa
vailla lehmiä, vailla rakastajaa.*

*Tuuli on kylmä
sotureiden talon ovella
he olivat rakastettuja sotureita,
jotka olivat meidän ja tuulen välissä.*

*Nuku Eochaidin tytär
tuuli on raaka
minun suruni, Máel Fothartaighin
surmaaminen typerän naisen vuoksi.*

*Nuku Eochaidin tytär
ei lepoa minulle, vaikka sinä et nukkuisikaan,
nähdessäni Máel Fothartaighin
verisessä paidassaan.*

Eochaidin tytär:
*Voi ruumis nurkassa, (sanoi hän),
johon monet katseet kerran kohdistuivat
mitä ikinä teimmekään väärin
on sinun tuskasi hylkäykseesi jälkeen.*

Ronán:

*Nuku Eochaidin tytär
ihmiset eivät ole hölmöjä
vaikka kastelisitkin viittasi
sinä et sure minun poikaani.*

Sitten Dond tuli ja heitti hänen isänsä ja äitinsä ja veljensä päät hänen syliinsä. Silloin nainen nousi ylös ja heittäytyi omaan veitseensä niin, että se tuli hänen selästään läpi. Sitten Ronán sanoi:

*Eochaidilla on vain yksi paita
kun ennen hänellä oli pitkä ja paksu viitta
suru, joka oli Dún Áisissa
on nyt Dunseverickissä.*

*Antakaa ruokaa, antakaa juomaa
Máel Fothartaigin koiralle
ja antakaa jonkun muun
ruokkia Congalin koira.*

*Antakaa ruokaa, antakaa juomaa
Máel Fothartaigin koiralle,
sellaisen miehen koira, joka antaisi ruokaa
jokaiselle omalla kustannuksellaan.*

*Suren Daithlennin hakkaamista
metalliset raipat sen kyljillä
emme syytä sitä
se ei pettänyt rakkaitamme.*

*Doilene
rinnallani palvellet
laskee päänsä yhden syliin toisen jälkeen
etsien yhtä, jota ei tule löytämään.*

*Miehet, nuorukaiset, hevoset,
jotka olivat Máel Fothartaigin ympärillä,
eivät kadehtineet kenenkään muun seuraa
heidän päällikkönsä ollessa elossa.*

*Miehet, nuorukaiset, hevoset,
jotka olivat Máel Fothartaigin ympärillä,
liikkuivat ulkona esteettä
pitivät hevoskisoja.*

*Miehet, nuorukaiset, hevoset,
jotka olivat Máel Fothartaigin ympärillä,
usein esittivät voitonhuudon
toistuvien saavutustensa jälkeen.*

*Máel Fothartaigin joukot
vaikkakaan he eivät olleet kunniantomia
eivät seisseet hänen rinnallaan,
joka olisi tullut heidän avukseen.*

*Poikani Máel Fothartaig
jonka asuinpaikkana oli laaja metsä
kuninkaat ja prinssit
eivät riisuneet hevosiiaan valjaista [siellä] luvatta.⁹*

*Poikani Máel Fothartaig
ratsasti ympäri Skotlannin rannikoita
hän oli soturijoukkojen soturi
hän käytti valtaansa heidän parissaan.*

*Poikani Máel Fothartaig
oli joukon johtaja
pitkä, liekehtivän loistava sankari¹⁰
on ottanut [itselleen] kylmän asumuksen.*

On kylmä.

9 *Ní scoirtis cen imaire rig ná rigdomna aca:* Eivät riisuneet hevosiiaan valjaista olematta varuillaan, eli eivät kulkeneet luvatta hänen maillaan. Greene (1955, 15) mainitsee, että varhaisirlantilaisissa lakiteksteissä hevosten riisumista toisen mailla pidettiin yhtenä maanvaltauksen muotona.

10 *Eo find fota for lassair:* Tämä on hyvin vapaamuotoinen käännös, jossa iirin kielen sanan *eo* 'marjakuusi/taimen' on katsottu tarkoittavan sankarin epiteettiä, jota määreet *find* 'kirkas, loistava', *fota* 'pitkä, korkea', sekä *for lassair* 'liekehtivä' luonnehtivat.

Totisesti tämän jälkeen kaikki leinsteriläiset kokoontuivat Rónáinin ympärille suremaan. Rónán kaatui taaksepäin. Máel Fothartaigin kaksi poikaa, eli Áed ja Máel Tuile, hyökkäsivät Áedánin kimppuun. Áed haavoitti häntä keihäällään, kunnes hän oli [täynnä reikiä] kuin hunajakenko.

“Auttakaa minut ylös, nuorukaiset”, Rónán sanoi, “ellette halua tappaa minua”. “Onko se mies kuollut?” hän kysyi. “On todellakin”, nuorukaiset vastasivat. “Kuka surmasi hänet?” hän sanoi. “Áed tappoi hänet”, vastasivat nuorukaiset. “Oliko Máel Tuile osallinen tappamiseen?” hän sanoi. “Ei ollut”, sanoivat nuorukaiset. “Olkoon hän iäti haavoittamatta ketään!” Rónán sanoi. “Mainetta ja menestystä todellakin sille pojalle, joka hänet tappoi.” Sitten Rónán sanoi:

*On vakava asia
kun rahvaan poika surmaa kuninkaan pojan,
se kävi selväksi Aedan mac Fiachnai Laralle
hänen kohtalonpäivänään.*

Sitten taistelu saavutti hänet talon ovella. Silloin Rónán sanoi:

*Tämä sodankäynti aukealla
ei ole sama ilman Máel Fothartaigia
uuden taistelun koittaessa
vanha mies ei selviä.*

Tämän myötä veri purskahti hänen suustaan ja hän kuoli välittömästi. Se oli Rónáinin suvun surma.